

ความรู้ทางการเงินของประชาชนจังหวัดปทุมธานี

วิกิรนต์ เผือกมงคล^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ทางการเงิน และศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนระดับความรู้ทางการเงินของเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามลักษณะข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามตามแนวทางของ ธนาคารแห่งประเทศไทย(2556) ที่แบ่งความรู้ทางการเงินออกเป็น 3 ส่วนได้แก่ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 394 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินได้อย่างถูกต้องในเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่อง การคำนวณดอกเบี้ยทบต้น เกษตรกรตอบคำถามนี้ผิดเกินกว่าครึ่งหนึ่ง ส่วนด้านพฤติกรรมทางการเงิน เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรับผิดชอบทางการเงิน ไม่มีการออมเงิน และเกษตรกรยังเลือกที่จะกู้ยืมเงินเมื่อมีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย และด้านทัศนคติทางการเงินส่วนใหญ่เกษตรกรมีทัศนคติทางการเงินที่ดีมีความสุขกับการใช้เงินมากกว่าการออม ส่วนด้านระดับคะแนนความรู้ทางการเงินของเกษตรกร พบว่า คะแนนความรู้ทางการเงินรวมของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้าน ได้แก่ คะแนนความรู้ทางการเงินของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนพฤติกรรมทางการเงินของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนทัศนคติทางการเงินของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง และสุดท้ายการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร พบว่า ความแตกต่างด้านการศึกษา รายได้ รายจ่าย ที่อยู่อาศัย การเข้าร่วมโครงการให้ความรู้ทางการเงิน การได้รับข้อมูลทางการเงิน และการได้รับคำปรึกษาปัญหาทางการเงินของเกษตรกรที่ต่างกันไป ส่งผลทำให้ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงินของเกษตรกรมีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความรู้ทางการเงิน

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดปทุมธานี

*ผู้วิจัยหลัก e-mail: wikrant@vru.ac.th

FINANCIAL LITERACY OF THE PUBLIC IN PRATHUMTHANI PROVINCE

Wikrant Paukmongkol^{1*}**Abstract**

This research aims to study the level of financial literacy. And were analyzed and compared the differences in the level of financial literacy of farmers in Pathumthani province according to background information for farmers. The data is collected using a questionnaire based approach. Bank of Thailand (2556) which breaks down into three parts: financial literacy, financial behavior and financial attitudes. To keep the farmers in the province of Pathumthani province 394 samples. The results showed that most farmers answer questions about financial knowledge correctly in almost everything except the compound interest calculation. Farmers respond against more than half. The behavioral finance. Most farmers lack the financial responsibility. No savings Farmers also choose to borrow money when there is not enough spending. Financial terms of the attitudes and the attitudes of the farmers have a good financial happy to spend money rather than save. On the level of financial literacy of farmers indicated that the financial literacy of farmers are moderate. The rating also considers the financial literacy of farmers are moderate. The financial behavior of farmers are moderate. And the financial attitudes of farmers are moderate. Finally, studies comparing different data base of farmers found that differences in education, income, housing expenses, the program provides financial literacy. Obtaining financial information Counseling and financial problems of farmers are different. As a result, financial literacy, financial behavior and financial attitudes of farmers are different

Keywords : financial literacy

¹Program in Business Administration, Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage

*Corresponding author, e-mail: wikrant@vru.ac.th

บทนำ

ความรู้ทางการเงิน ถือได้ว่าเป็นความรู้ที่จำเป็นพื้นฐานสำหรับประชาชน เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างเป็นปกติ ซึ่งนั่นหมายความว่า การดำเนินชีวิตที่ปราศจากภาระหนี้สิน และไม่ตกอยู่ในภาวะความยากจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ดาเรน บัคลีย์ (Darren Buckley) กรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาคารซีทีแบงก์ กล่าวว่า ในสถานการณ์ที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทักษะหนึ่งที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของทุกๆ คนคือ ความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) การมีความรู้ทางการเงินมิได้หมายความว่าเพียงการมีความรู้ด้านการเงินเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสามารถในการนำความรู้ไปใช้เพื่อการสร้างความมั่นคงในชีวิต เช่นเดียวกับปิยะบุตร ชลวิจารณ์ ประธานอำนวยการสถาบันคีนันแห่งเอเชีย กล่าวว่า ความรู้ความเข้าใจทางการเงินเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดภาวะความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ และเกิดความยากจนขึ้นทั่วประเทศ และเนื่องจากการบริหารการเงินถือเป็นเรื่องหนึ่งที่เป็นรากฐานสำคัญของการกินดีอยู่ดี (สถาบันคีนันแห่งเอเชีย, 2558)

ส่วนการศึกษาของ สถาบันคีนันแห่งเอเชีย (2558) พบว่า ส่วนหนึ่งของการเกิดภาวะหนี้สินครัวเรือนที่สูงขึ้นนั้นเป็นผลมาจากที่ประชากรโดยส่วนใหญ่ในประเทศมีความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ และความรู้ทางการเงินที่ต่ำยังไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางการเงินโดยประมาทหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์อีกด้วย และยังพบว่า ผู้ใช้บริการทางการเงินโดยส่วนใหญ่มีระดับความรู้ และทักษะทางการบริหารจัดการทางการเงินส่วนบุคคลที่ไม่มากพอ ซึ่งบ่อยครั้งนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินที่ขาดเหตุผล หรือไม่เหมาะสม นอกจากนั้น Hall, Keith (2008) ได้นำเสนอว่า การศึกษาทางการเงินจะทำให้ประชาชนสามารถใช้เงินได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับ Sibley, Jonathan (2010) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของความรู้และทักษะทางการเงินที่ทำให้ปัจเจกบุคคลสามารถตัดสินใจเรื่องการบริหารจัดการทางการเงินได้อย่างเหมาะสม และยังพบอีกว่า การฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการเงินสามารถช่วยให้ปัจเจกบุคคลประสบความสำเร็จ หรือมีความรู้ความสามารถทางการเงินที่ดีขึ้น และยังสร้างโอกาสให้พวกเขาสามารถเข้าถึงระบบการเงินได้ ซึ่งจะนำไปสู่การกินดีอยู่ดีของครัวเรือน

ผลการศึกษาของ มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (2556) พบว่า เกษตรกรมีความรู้ทางการเงินในระดับต่ำ และเกษตรกรมักจะประสบปัญหาารายรับไม่เพียงพอ และไม่สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายของตนเองได้ รัฐจะต้องส่งเสริมความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ และปรับปรุงพฤติกรรมทางการเงินของเกษตรกรด้วย เช่นเดียวกับผลการศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทย (2556) พบว่า สถานภาพของบุคคลมีความสัมพันธ์กับคะแนนทักษะทางการเงิน โดยบุคคลที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำ รวมทั้งการมีอาชีพที่มีรายได้ต่ำ จะมีคะแนนทักษะทางการเงินต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆ รวมทั้งการศึกษาชี้ว่า การให้ความรู้ทางการเงินจะช่วยปรับปรุงให้บุคคลมีพฤติกรรมทางการเงินที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับ วิทยา เจียรวนนท์ และคณะ (2551) ได้ทำการศึกษาหนี้สินครัวเรือนและระดับความยากจนในประเทศไทยของกลุ่มเกษตรกร และชี้ให้เห็นว่า การบริหารจัดการทางการเงินเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่กำหนดระดับความยากจนของเกษตรกร และงานศึกษาของ พิรยา ชูฉมยกร และคณะ (2557) พบว่า เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการการเงิน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกรเพื่อช่วยให้พวกเขาเข้าใจการบริหารจัดการการเงินที่ดี จึงเป็นเรื่องสำคัญมากที่จะแก้ไขปัญหาทางการเงินของพวกเขาในภาพรวม โดยจะนำไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืนมากกว่าการสร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน นอกจากนั้นยังพบอีกว่า พฤติกรรมทางการเงินที่มีประสิทธิภาพของเกษตรกรสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้โดยการให้ความรู้แก่พวกเขาในเรื่องการบริหารจัดการทางการเงินที่เหมาะสม

ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา ความรู้ทางการเงิน (financial literacy) ที่หมายถึง ทักษะทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และความรู้ทางการเงิน ของกลุ่มเกษตรกรซึ่งเป็นกลุ่มที่มีระดับความรู้ทางการเงินในระดับที่ต่ำ จากผลการสำรวจของมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (2556) และการสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทย ของธนาคารแห่งประเทศไทย (2556) และเป็นกลุ่มที่กำลังตกอยู่ในภาวะความยากจนและหนี้สิน ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศที่ต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายหรือส่งเสริมความรู้ทางการเงินแก่เกษตรกร เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินและความยากจนของเกษตรกรให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัด ได้นำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการกำหนดนโยบายดังกล่าวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ทางการเงินของเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับคะแนนความรู้ทางการเงินจำแนกตามความแตกต่างของข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ศึกษาประชากร ได้แก่ เกษตรกรในจังหวัดปทุมธานีมีจำนวน 25,916 ครัวเรือน ซึ่งมีพื้นที่ทำการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 44.48 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดปทุมธานี (ที่มา สำนักงานเกษตรจังหวัดปทุมธานี, 2558) การศึกษาวิจัยนี้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้น (Multi-Stage Sampling) โดยแบ่งตามอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Sampling) และกำหนดขนาดตัวอย่างโดยวิธีของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 394 ครัวเรือนและแบ่งจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนของจำนวนครัวเรือนในแต่ละอำเภอการศึกษาวิจัยนี้ได้ประยุกต์แนวความคิดความรู้ทางการเงินและการวัดความรู้ทางการเงิน เกณฑ์การวัดและการแปลความหมาย ตามวิธีการของของธนาคารแห่งประเทศไทย (2556) และ OECD และประยุกต์ส่วนข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร จากแนวคิดของมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (2556) โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรความรู้ทางการเงินของเกษตรกร พฤติกรรมทางการเงินของเกษตรกร และทัศนคติทางการเงินของเกษตรกร

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน โดยใช้สถิติได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) สำหรับค่าคะแนนระดับความรู้ทางการเงินที่วัดได้ โดยมีเกณฑ์ประเมินระดับความรู้ทางการเงิน 8 คะแนน พฤติกรรมทางการเงิน 9 คะแนน และทัศนคติทางการเงิน 5 คะแนน โดยการนำคะแนน 3 ส่วนมารวมกันได้ 22 คะแนน และกำหนดเกณฑ์ระดับความรู้ทางการเงิน (financial literacy) เช่นเดียวกับของ OECD (2012) และธนาคารแห่งประเทศไทย (2556) ด้วยค่าเฉลี่ยแต่ละด้านของความรู้ทางการเงิน โดยมีเกณฑ์การประเมินระดับความรู้ทางการเงิน (financial literacy) 3 ระดับคือ ระดับความรู้ทางการเงินสูง ระดับความรู้ทางการเงินปานกลาง และระดับความรู้ทางการเงินต่ำ และเกณฑ์การประเมินระดับความรู้ทางการเงินรายด้านๆ ที่ 1 ระดับความรู้ทางการเงิน(financial knowledge) 3 ระดับ คือ ระดับความรู้ทางการเงินสูง ระดับความรู้ทางการเงินปานกลาง และระดับความรู้ทางการเงินต่ำ คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 2.5 ด้านที่ 2 ระดับพฤติกรรมทางการเงิน (financial behavior) 3 ระดับ คือ ระดับพฤติกรรมทางการเงินสูง ระดับพฤติกรรมทางการเงินปานกลาง และระดับพฤติกรรมทางการเงินต่ำ และด้านที่ 3 ระดับทัศนคติทางการเงิน (financial

attitude) 3 ระดับ คือ ระดับทัศนคติทางการเงินสูงระดับทัศนคติทางการเงินปานกลาง และระดับทัศนคติทางการเงินต่ำ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้ทางการเงิน ทัศนคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร โดยใช้สถิติ One way ANOVA และ t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่ม

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ความรู้ทางการเงินของเกษตรกร ประกอบด้วยความรู้ทางการเงิน 3 ด้านคือ ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม และทัศนคติทางการเงิน โดยใช้ค่าสถิติร้อยละในการวิเคราะห์ ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงความรู้ทางการเงินรวม ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม และด้านทัศนคติทางการเงินของเกษตรกร

ความรู้ทางการเงิน	ตอบถูกร้อยละ	ตอบผิดร้อยละ
ความรู้ทางการเงินของเกษตรกรรวม	58.01	41.99
ด้านความรู้ทางการเงินของเกษตรกร	65.10	34.90
เรื่องอาหาร	77.41	22.59
เรื่องมูลค่าของเงินตามกาลเวลา	72.84	27.16
เรื่องการคำนวณดอกเบี้ยของสินเชื่อ	73.60	26.40
เรื่องการคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ย	75.13	24.87
เรื่องการคำนวณดอกเบี้ยทบต้น	42.64	57.36
เรื่องเครดิตบูโร	64.97	35.03
เรื่องนโยบายคุ้มครองเงินฝาก	50.25	49.75
เรื่องเงินเฟ้อ	63.96	36.04
ด้านพฤติกรรมทางการเงินของเกษตรกร	54.85	45.15
การไต่รตรงก่อนการซื้อ	66.75	33.25
การจ่ายบิล	69.04	30.96
การดูแลทางการเงิน	58.38	41.62
การตั้งเป้าหมายทางการเงิน	56.35	43.65
ความรับผิดชอบทางการเงิน	25.13	74.87
การออม	24.62	75.38
การรวบรวมข้อมูลก่อนการซื้อ	77.92	22.08
การกู้ยืมเงินเมื่อเงินไม่พอใช้	60.66	39.34
ด้านทัศนคติทางการเงินของเกษตรกร	54.06	45.94
มีความสุขในการใช้เงินมากกว่าการออม	54.06	45.94

จากตารางที่ 1 แสดงการตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินรวมทุกด้านของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินรวมทุกด้านได้ถูกต้องร้อยละ 58.01 ของเกษตรกรทั้งหมด และเกษตรกรที่ตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินรวมทุกด้านผิดมีมากถึงร้อยละ 41.99 ของเกษตรกรทั้งหมด แสดงว่า เกษตรกรที่ตอบคำถามความรู้ทางการเงินรวมทุกด้านถูกมีมากกว่าเกษตรกรที่ตอบผิดไม่มากนัก หรือเกือบเท่ากันระหว่างเกษตรกรที่ตอบคำถามได้ถูกกับเกษตรกรที่ตอบคำถามไม่ได้ตอบไม่ถูก เมื่อพิจารณาารายด้านของความรู้ทางการเงิน พบว่า ด้านความรู้ เกษตรกรที่ตอบคำถามด้านความรู้ทางการเงินได้ถูกต้องมีร้อยละ 65.10 ของเกษตรกรทั้งหมดและตอบผิดร้อยละ 34.90 ของเกษตรกรทั้งหมด แสดงว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ทางการเงินด้านความรู้ มากกว่าเกษตรกรที่ไม่สามารถตอบคำถามด้านนี้ได้ถูกต้อง และเมื่อพิจารณาารายข้อ พบว่า เกษตรกรสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 50 เกี่ยวกับเรื่อง การหารมูลค่าของเงินตามกาลเวลา การคำนวณดอกเบี้ยของสินเชื่อ การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ย เครดิตบูโร นโยบายคุ้มครองเงินฝาก และเงินเพื่อ ยกเว้นเรื่อง การคำนวณดอกเบี้ยทบต้นเป็นเรื่องเดียวที่เกษตรกรร้อยละ 57.36 ของเกษตรกรทั้งหมดตอบคำถามเรื่องนี้ผิด แสดงว่า เกษตรกรมีความรู้ทางการเงินด้านความรู้ไม่ครอบคลุมทุกด้าน ส่วนในด้านพฤติกรรมทางการเงินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรสามารถตอบคำถามในส่วนนี้ได้ถูกต้องร้อยละ 54.85 ของเกษตรกรทั้งหมด และมีเกษตรกรที่ตอบคำถามส่วนนี้ผิดมีถึงร้อยละ 45.15 ของเกษตรกรทั้งหมด แสดงว่า เกษตรกรมีความรู้ทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงินที่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางการเงินที่คล้ายๆ กัน เมื่อพิจารณาด้านพฤติกรรมรายข้อ พบว่า เกษตรกรมีความรู้ทางการเงินด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการไถ่ถอนก่อนการซื้อ การจ่ายบิล การดูแลทางการเงิน การตั้งเป้าหมายทางการเงิน การรวบรวมข้อมูลก่อนการซื้อ และการกู้ยืมเงินเมื่อเงินไม่พอใช้ ซึ่งสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเงินได้อย่างถูกต้องเกินกว่าร้อยละ 50 ของเกษตรกรทั้งหมด ยกเว้นความรู้ทางการเงินด้านพฤติกรรมเรื่อง ความรับผิดชอบทางการเงินและการออมเงิน ที่เกษตรกรเกือบทั้งหมดหรือเกษตรกรมากกว่าร้อยละ 70 ของเกษตรกรทั้งหมดไม่สามารถตอบคำถามนี้ได้ แสดงว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางการเงินคล้ายกัน โดยเกษตรกรส่วนมากไม่มีความรับผิดชอบทางการเงิน และไม่มีการออมเงิน และเมื่อพิจารณาด้านทัศนคติ พบว่า เกษตรกรครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 54.06 ของเกษตรกรทั้งหมดที่มีความสุขกับการใช้เงินมากกว่าการเก็บออมเงิน แสดงว่า เกษตรกรมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เงินมากกว่าที่คิดจะเก็บเงินไว้ใช้ในอนาคต

2. การวิเคราะห์ระดับคะแนนความรู้ทางการเงินของเกษตรกร ประกอบด้วยความรู้ทางการเงิน 3 ด้านคือ ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม และทัศนคติทางการเงิน โดยกำหนดเกณฑ์ประเมินระดับความรู้ทางการเงิน 8 คะแนน พฤติกรรมทางการเงิน 9 คะแนน และทัศนคติทางการเงิน 5 คะแนน โดยการนำคะแนน 3 ส่วนมารวมกันได้ 22 คะแนน และกำหนดเกณฑ์ระดับความรู้ทางการเงิน (financial literacy) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ OECD (2012) และธนาคารแห่งประเทศไทย (2556) ผลการวิเคราะห์แสดงได้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงระดับความรู้ทางการเงิน ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม และด้านทัศนคติของเกษตรกร

ความรู้ทางการเงิน	ระดับต่ำ		ระดับปานกลาง		ระดับสูง	
	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
ระดับความรู้ทางการเงินรวม	3.05	12	68.78	271	28.17	111
ระดับความรู้ทางการเงินเฉลี่ย			13.02			
ด้านความรู้	10.66	42	54.82	216	34.52	136
ด้านความรู้เฉลี่ย			5.25			
ด้านพฤติกรรม	20.81	82	60.91	240	18.28	72
ด้านพฤติกรรมเฉลี่ย			4.37			
ด้านทัศนคติ	16.24	64	71.83	283	11.93	47
ด้านทัศนคติเฉลี่ย			3.39			

ตารางที่ 2 แสดงระดับความรู้ทางการเงินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีระดับคะแนนความรู้ทางการเงินรวมทุกด้านเฉลี่ยเท่ากับ 13.02 คะแนน จากคะแนนเต็ม 22 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 59.18 เกินครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม แสดงว่า เกษตรกรมีความรู้ทางการเงินโดยรวมทุกด้านในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 6.5 – 15.5 คะแนน) โดยเกษตรกรที่มีความรู้ทางการเงินรวมทุกด้านในระดับนี้มีจำนวนถึง 271 คน หรือเท่ากับร้อยละ 68.78 ของเกษตรกรทั้งหมด ส่วนเกษตรกรจำนวน 12 คนหรือร้อยละ 3.05 ของเกษตรกรทั้งหมดมีความรู้ทางการเงินรวมทุกด้านในระดับต่ำ (คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 6.5 คะแนน) และเกษตรกรจำนวน 111 คนหรือร้อยละ 28.17 ของเกษตรกรทั้งหมดมีความรู้ทางการเงินรวมทุกด้านในระดับสูง (คะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 15.5 คะแนน) แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับความรู้ทางการเงินรวมทุกด้านในระดับปานกลางถึงสูง เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่

ด้านความรู้ทางการเงินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรได้คะแนนเฉลี่ยระดับด้านความรู้ทางการเงินเท่ากับ 5.25 คะแนนจากคะแนนเต็ม 8 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 65.63 ของคะแนนเต็ม ถือว่าเกินครึ่งมากพอสมควร แสดงว่า เกษตรกรมีความรู้ทางการเงินด้านความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.5 – 5.5 คะแนน) โดยมีเกษตรกรที่มีความรู้ในระดับนี้ถึง 216 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 54.82 จากเกษตรกรทั้งหมด และเกษตรกรที่ได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 5.5 คะแนนมีจำนวน 136 คนหรือร้อยละ 34.52 ของเกษตรกรทั้งหมด แต่มีเกษตรกรที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.5 คะแนนมีจำนวน 42 คนหรือร้อยละ 10.66 ของเกษตรกรทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับความรู้ทางการเงินด้านความรู้อยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงสูง คือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางสูง แต่มีความรู้ทางการเงินไม่ครบทุกเรื่อง และเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการบริหารการเงินส่วนบุคคลให้ประสบความสำเร็จ เช่น การคำนวณดอกเบี้ยทบต้น

ด้านพฤติกรรมทางการเงินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรได้คะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมทางการเงินเท่ากับ 4.37 คะแนน จากคะแนนเต็ม 9 คะแนนหรือคิดเป็นร้อยละ 48.56 ของคะแนนเต็ม แสดงว่า เกษตรกรมีพฤติกรรมทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3 – 5 คะแนน) โดยมีเกษตรกรที่มีระดับพฤติกรรมในระดับปานกลางมากถึงจำนวน 240 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 60.91 ของเกษตรกรทั้งหมด และมีเกษตรกรจำนวน 72 คนหรือร้อยละ 18.28 ของเกษตรกรทั้งหมดที่ได้คะแนนในระดับสูง (คะแนนเฉลี่ยสูงกว่า

5 คะแนน) และมีเกษตรกรจำนวน 82 คนหรือร้อยละ 20.81 ของเกษตรกรทั้งหมดที่ได้คะแนนในระดับต่ำ (คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 3 คะแนน) แสดงว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางการเงินอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ และมีพฤติกรรมโดยรวมคล้ายกัน คือ เกษตรกรมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ขาดความรับผิดชอบทางการเงิน ในการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย ไม่มีการออมเงิน และมีการกู้ยืมเงินเมื่อมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย

ด้านทัศนคติทางการเงินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีคะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติทางการเงินเท่ากับ 3.39 คะแนนจากคะแนนเต็ม 5 คะแนน แสดงว่า เกษตรกรมีทัศนคติทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3 – 4 คะแนน) โดยมีเกษตรกรจำนวน 283 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 71.83 ของเกษตรกรทั้งหมด และมีเกษตรกรจำนวน 64 คนหรือร้อยละ 16.24 ของเกษตรกรทั้งหมดที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 3 คะแนน และมีเกษตรกรจำนวน 47 คนหรือร้อยละ 11.93 ของเกษตรกรทั้งหมดที่ได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 4 คะแนน แสดงว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเงินในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ คือ เกษตรกรมีความสุขกับการใช้เงินมากกว่าการเก็บออมเงินไว้ในอนาคต

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับคะแนนความรู้ทางการเงิน ทัศนคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร ผลการวิเคราะห์แสดงได้ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ทางการเงิน ด้านความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร

ข้อมูลพื้นฐานเกษตรกร	ความรู้ทางการเงินรวม		ความรู้ทางการเงิน		พฤติกรรมทางการเงิน		ทัศนคติทางการเงิน	
	t-test	Sig.	t-test	Sig.	t-test	Sig.	t-test	Sig.
เพศ	1.429	.233	1.148	.285	0.038	.846	0.106	.745
อายุ	0.024	.887	4.280	.039*	0.365	.546	1.413	.235
การศึกษา	0.949	.331	5.739	.017-*	0.042	.837	9.620	.002*
อาชีพ	0.839	.360	2.126	.146	6.198	.013*	2.993	.085
สถานภาพ	0.428	.513	1.407	.236	2.169	.142	0.867	.352
สมาชิก	0.897	.344	7.598	.006**	0.498	.481	0.008	.931
ที่อยู่อาศัย	7.545	.006**	5.662	.018*	0.087	.769	1.116	.292
ที่ดิน	0.043	.835	0.743	.389	0.020	.888	0.795	.373
รายได้	1.207	.273	4.768	.030*	0.428	.513	0.001	.972
รายจ่าย	0.907	.342	0.063	.803	1.090	.297	0.365	.546
หนี้สิน	0.101	.750	1.200	.274	.0217	.642	0.973	.325

ตารางที่ 3(ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน เกษตรกร	ความรู้ ทางการเงินรวม		ความรู้ ทางการเงิน		พฤติกรรม ทางการเงิน		ทัศนคติ ทางการเงิน	
	t-test	Sig.	t-test	Sig.	t-test	Sig.	t-test	Sig.
แหล่งเงิน	0.089	.766	0.405	.525	0.003	.956	0.154	.695
โครงการ	13.132	.000**	13.016	.000**	2.054	.153	6.498	.011*
ข้อมูล	4.677	.031*	27.636	.000**	0.016	.898	0.338	.561
ปรึกษา	6.440	.012*	32.078	.000**	0.294	.588	0.192	.662

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับคะแนนความรู้ทางการเงินของเกษตรกรในทุกด้าน พบว่า ความเป็นเจ้าของในที่อยู่อาศัย การเข้าร่วมโครงการให้ความรู้ทางการเงิน การได้รับข้อมูลทางการเงิน และการได้รับคำปรึกษาปัญหาทางการเงินจากภาครัฐและเอกชนที่แตกต่างกันของเกษตรกรมีผลทำให้เกษตรกรมีระดับความรู้ทางการเงินรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่า t-test เท่ากับ 7.545, 13.132, 4.677 และ 6.440 ตามลำดับ แสดงว่าเกษตรกรที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมโครงการการให้ความรู้ทางการเงิน การเข้ารับการศึกษาปัญหาทางการเงิน การได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเงิน จากภาครัฐและเอกชน และการมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองไม่ต้องเช่าหรืออาศัยกับผู้อื่น ส่งผลทำให้เกษตรกรมีความรู้ทางการเงินที่แตกต่างกัน แต่ความแตกต่างของ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ สถานะทางสังคม จำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่อยู่อาศัย ที่ดินทำการเกษตร รายได้ รายจ่าย หนี้สิน และแหล่งเงินทุนของเกษตรกรที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้ความรู้ทางการเงินของเกษตรกรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาารายด้านของความรู้ทางการเงิน ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ด้านความรู้ทางการเงิน พบว่า อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว ความเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย รายได้ การเข้าร่วมโครงการการให้ความรู้ทางการเงิน การได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเงินการได้รับคำปรึกษาปัญหาทางการเงินจากภาครัฐและเอกชนของเกษตรกรที่แตกต่างกัน ส่งผลทำให้เกษตรกรมีระดับความรู้ทางการเงินด้านความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่า t-test เท่ากับ 4.280, 5.739, 7.598, 5.662, 4.768, 13.016, 27.636 และ 32.078 ตามลำดับ แสดงว่า เกษตรกรที่มีอายุที่ต่างกัน มีระดับการศึกษาไม่เท่ากัน มีจำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ภายในครัวเรือนเดียวกันมาน้อยต่างกัน การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยหรือการเช่าที่อยู่อาศัยหรืออาศัยผู้อื่นอยู่ รายได้ที่แตกต่างกัน การเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมโครงการการให้ความรู้ทางการเงิน การได้รับคำปรึกษาปัญหาทางการเงิน และการได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเงินจากภาครัฐและเอกชนที่แตกต่างกันของเกษตรกรมีผลต่อระดับคะแนนความรู้ของเกษตรกร แต่ปัจจัยด้าน เพศ อาชีพ สถานะทางสังคม ที่ดินทำการเกษตร รายจ่าย หนี้สิน แหล่งเงินทุนทำการเกษตร ไม่มีผลต่อระดับคะแนนความรู้ทางการเงินของเกษตรกร

ด้านพฤติกรรมทางการเงิน พบว่า อาชีพของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลทำให้ระดับคะแนนพฤติกรรมทางการเงินของเกษตรกรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสถิติ t-test เท่ากับ 6.198 แสดงว่าส่วนปัจจัยพื้นฐานของเกษตรกรด้านอื่นๆ เช่น เพศ อายุ การศึกษา สถานะทางสังคม จำนวน

สมาชิกในครอบครัว ที่อยู่อาศัย ที่ดินทำการเกษตร รายได้ รายจ่าย หนี้สิน แหล่งเงินทุน การเข้าร่วมโครงการ การให้ความรู้ทางการเงิน การได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเงิน และการได้รับคำปรึกษาปัญหาทางการเงินจากภาครัฐและเอกชนไม่มีผลต่อระดับคะแนนพฤติกรรมการเงินของเกษตรกร

ด้านทัศนคติทางการเงิน พบว่า การศึกษา และการเข้าร่วมโครงการการให้ความรู้ทางการเงินของภาครัฐและเอกชนของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลทำให้เกษตรกรมีระดับคะแนนทัศนคติทางการเงินที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสถิติ t-test เท่ากับ 9.620 และ 6.498 ตามลำดับ แสดงว่า การที่เกษตรกรมีระดับการศึกษาที่ต่างกัน และการเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมโครงการการให้ความรู้ทางการเงินจากภาครัฐและเอกชนที่จัดขึ้น มีผลต่อทัศนคติทางการเงินของเกษตรกร แต่ปัจจัยด้าน เพศ อายุ สถานะทางสังคม จำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่อยู่อาศัย ที่ดินทำการเกษตร รายได้ รายจ่าย หนี้สิน แหล่งเงินทุน การได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเงิน และการได้รับคำปรึกษาปัญหาทางการเงินจากภาครัฐและเอกชนไม่มีผลต่อทัศนคติทางการเงินของเกษตรกร

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านความรู้ทางการเงินของเกษตรกรเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนากรแห่งประเทศไทย (2556) ที่พบว่า คนไทยด้อยด้านความรู้ทางการเงิน โดยมีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม และมีคนไทยมากกว่าร้อยละ 30 ที่มีคะแนนความรู้ทางการเงินอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (2556) พบว่า ประชาชนไทยส่วนใหญ่มีระดับความรู้ทางการเงินในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ และสอดคล้องกับสถาบันคีนันแห่งเอเชีย (2558) ที่พบว่า ผู้ใช้บริการทางการเงินโดยส่วนใหญ่มีระดับความรู้ และทักษะทางการเงินบริหารจัดการทางการเงินส่วนบุคคลที่ไม่มากพอ

นอกจากนั้นผลการศึกษาครั้งนี้ยังชี้ให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีความรู้ทางการเงินในระดับปานกลางแต่มีความรู้ทางการเงินไม่ครบทุกเรื่อง และเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการบริหารการเงินส่วนบุคคลให้ประสบความสำเร็จ เช่น การคำนวณดอกเบี้ยทบต้น ผลการศึกษาในส่วนนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ธนากรแห่งประเทศไทย (2556) ที่พบว่า ความรู้ทางการเงินที่คนไทยยังไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ โดยมีคนไทยมากกว่าครึ่งหนึ่งตอบไม่ถูก คือ การคำนวณดอกเบี้ยทบต้น นโยบายคุ้มครองเงินฝาก และมูลค่าของเงินตามระยะเวลา นอกจากนี้ ความรู้ทางการเงินที่มีความสำคัญแต่ยังมีคนไทยจำนวนมากที่ตอบไม่ได้คือ การคำนวณดอกเบี้ยของสินเชื่อ การคำนวณเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย และผลการศึกษาของ Ani C. G. P., Kelmara M. V., Daniel A. C. & Reisoli B. F. (2015)ชี้ให้เห็นว่า ความรู้ทางการเงินเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนประสบความสำเร็จทางการเงิน และการขาดความรู้ทางการเงินอาจส่งผลการประสบความสำเร็จในการบริหารการเงินของเกษตรกรและส่งผลการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต สอดคล้องกับ Katarina Z. & Jana M. (2014) ที่พบว่า ประชาชนในสาธารณรัฐสโลวักมีความรู้ทางการเงินไม่เพียงพอ ซึ่งความรู้ทางการเงินมีผลต่อภาวะเศรษฐกิจและความก้าวหน้าของประเทศ

เกษตรกรมีพฤติกรรมการเงินอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนากรแห่งประเทศไทย (2556) ที่พบว่า พฤติกรรมการเงินอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี นอกจากนั้นผลการศึกษาครั้งนี้ยังชี้ให้เห็นว่า เกษตรกรมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ขาดความรับผิดชอบทางการเงิน ไม่มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย ไม่มีการออมเงิน และมีการกู้ยืมเงินเมื่อมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนากรแห่งประเทศไทย (2556) ที่พบว่า พฤติกรรมการเงินที่คนไทยส่วนหนึ่งยังปฏิบัติได้ไม่เหมาะสม คือ

ไม่มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย ไม่มีการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ และมีการกู้ยืมทางการเงินไม่เพียงพอ เช่นเดียวกับ มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (2556) ที่พบว่า คนไทยส่วนใหญ่มีการวางแผนทางการเงินยังไม่เพียงพอ และยิ่งขาดความรู้การครอบครอง ในขณะที่การวางแผนเพื่อการเกษียณก็มักเริ่มต้นช้าเกินไป ซึ่งการมีพฤติกรรมทางการเงินที่ไม่เหมาะสมจะทำให้เกษตรกรไม่สามารถประสบความสำเร็จทางการเงินได้ เช่นเดียวกับ สถาบันคีนันแห่งเอเชีย (2558) ที่พบว่า ส่วนหนึ่งของการเกิดภาวะหนี้สินครัวเรือนที่สูงขึ้นนั้นเป็นผลมาจากที่ประชากรโดยส่วนใหญ่ในประเทศมีความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ และความรู้ทางการเงินที่ต่ำยังไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางการเงินโดยประมาทหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์อีกด้วย นอกจากนี้ผลการศึกษาของ ธนาคารแห่งประเทศไทย (2556) ชี้ให้เห็นว่า การให้ความรู้ทางการเงินจะช่วยปรับปรุงให้บุคคลมีพฤติกรรมทางการเงินที่ดีขึ้น

เกษตรกรส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเงินในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ โดยที่เกษตรกรมีความสุขกับการใช้เงินมากกว่าการเก็บออมเงินไว้ใช้ในอนาคต ผลการศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ธนาคารแห่งประเทศไทย (2556) ที่พบว่า ทัศนคติทางการเงินของคนไทยอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี และไม่สอดคล้องกับ Sobhesh, K. A., Samir K. B., Joshy J. & Jayanth R. V.(2015) ที่พบว่าคนวัยทำงานในอินเดียมีความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินที่ดี แต่มีทัศนคติทางการเงินที่ต่ำ

2. ด้านการเปรียบเทียบความรู้ทางการเงินของเกษตรกรการเข้าร่วมโครงการการให้ความรู้ทางการเงินของเกษตรกร การที่เกษตรกรได้รับข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้อง และการที่เกษตรกรได้รับคำปรึกษาปัญหาทางการเงินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนมีผลทำให้เกษตรกรมีความรู้ทางการเงินที่แตกต่างกัน และความรู้ทางการเงินที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ การให้คำปรึกษา และการได้รับข้อมูลทางการเงินมีผลต่อความสำเร็จทางการเงินของเกษตรกร เช่นเดียวกับ Ani C. G. P., Kelmara M. V., Daniel A. C. & Reisoli B. F. (2015) ที่ชี้ให้เห็นว่า ความรู้ทางการเงินเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนประสบความสำเร็จทางการเงิน และผลการศึกษาสอดคล้องกับ Sobhesh, K. A., Samir K. B., Joshy J. & Jayanth R. V.(2015) ที่พบว่า การเพิ่มความรู้ทางการเงินให้กับครอบครัวและสมาชิกของครอบครัวจะส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเงินของครอบครัว ในส่วนของ สถาบันคีนันแห่งเอเชีย (2558)พบว่า ผู้ใช้บริการทางการเงินโดยส่วนใหญ่มีระดับความรู้และทักษะทางการบริหารจัดการทางการเงินส่วนบุคคลที่ไม่มากพอ ซึ่งบ่งชี้ครั้งนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินที่ขาดเหตุผล หรือไม่เหมาะสม เช่นเดียวกับ Colleen T. A. (2015)ที่พบว่า บุคคลที่มีความรู้ทางการเงินสูง แต่มีความรู้ทางการเงินที่ไม่มากบุคคลกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมทางการเงินที่มีความเสี่ยงสูง ดังนั้นการส่งเสริมความรู้ทางการเงินไม่ควรส่งเสริมเพียงแค่ความรู้เท่านั้น แต่ควรส่งเสริมให้บุคคลมีความเชื่อมั่นทางการเงินที่ดี

ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อความรู้ทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินของเกษตรกร สอดคล้องกับ ธนาคารแห่งประเทศไทย (2556) ที่พบว่า บุคคลที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำ รวมทั้งการมีอาชีพที่มีรายได้ต่ำ จะมีคะแนนทักษะทางการเงินต่ำ และ Katarina Z. & Jana M. (2014) ที่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ที่ตอบถูก มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี และที่ตอบถูกน้อยที่สุดมีระดับการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาแต่ไม่ถึงปริญญาตรี ซึ่งผลของความแตกต่างด้านการศึกษาของเกษตรกรทำให้เกษตรกรมีความรู้ทักษะทางการเงินที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อการบริหารจัดการทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงินที่ไม่เหมาะสม และการเข้าถึงบริการทางการเงินของเกษตรกรที่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับ การศึกษาของ OECD: The Organization for Economic Cooperation and Development (2012) ที่พบว่า ในประเทศใดๆ ที่มีระดับทักษะทางการเงินที่ต่ำ จะมีความสามารถในการเข้าถึงบริการทางการเงินอยู่ในระดับต่ำไปด้วย

ส่วนปัจจัยด้าน เพศ อายุ อาชีพ สถานะทางสังคม จำนวนสมาชิกครอบครัว กรรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย และที่ดินทำการเกษตร รายได้ รายจ่าย หนี้สิน แหล่งเงินทุนทำการเกษตรปัจจัยเหล่านี้ไม่มีผลต่อความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงินของเกษตรกร ซึ่งผลการศึกษาไม่มีสอดคล้องกับ ธนากร แห่งประเทศไทย (2556) ที่พบว่า สถานภาพของบุคคลมีความสัมพันธ์กับคะแนนทักษะทางการเงิน และ OECD: The Organization for Economic Cooperation and Development (2012) ที่พบว่า ระดับทักษะทางการเงินนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสถานภาพต่างๆ เช่น เพศ อายุ รายได้ การศึกษา และปัจจัยรสนิยมด้านความเสี่ยง (risk preference) เป็นต้น และ Ani C. G. P., Kelmara M. V., Daniel A. C. & Reisoli B. F. (2015) ที่พบว่า ผู้ชายมีระดับความรู้ทางการเงินโดยเฉลี่ยสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับผู้หญิง และการศึกษาของ Sobhesh, K. A., Samir K. B., Joshy J. & Jayanth R. V. (2015) ที่พบว่า ผู้ชายต้องเพิ่มความรู้ทางการเงินเพื่อปรับปรุงทัศนคติทางการเงินของผู้ชาย และผู้หญิงต้องเพิ่มความรู้ทางการเงินเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมทางการเงินของผู้หญิง

ข้อเสนอแนะ

1. ความรู้ทางการเงินเป็นทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิต แต่เกษตรกรเกือบครึ่งมีความรู้ทางการเงินที่ไม่ดีนัก ดังนั้น ควรหาแนวทางส่งเสริมการให้ความรู้ทางการเงินกับเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ และมีการติดตามประเมินผลการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ทางการเงินของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง
2. เกษตรกรส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางการเงิน และมีทัศนคติทางการเงินที่ไม่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ดังนั้น ควรหาแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงินของเกษตรกร ให้มีความเหมาะสมกับการดำรงชีพในสังคมอย่างมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการให้ความรู้ทางการเงิน. (2556). โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรความรู้ทางการเงินขั้นพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย. <http://www.financialeducation.or.th/fpo/สำหรับผู้ให้ความรู้ทางการเงิน/หลักสูตรสำหรับ-12-กลุ่มเป้าหมาย>
- ธนากรแห่งประเทศไทย. (2556). รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทย ปี 2556. กรุงเทพฯ: ธนากรแห่งประเทศไทย.
- พิริยา ชูดมัยกร และคณะ. (2557). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของเกษตรกรของธนากรเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. กรุงเทพฯ: ธนากรเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง. (2556). โครงการการให้ความรู้ทางการเงินแก่ประชาชน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง.
- วิทยา เจียรพันธุ์ และคณะ. (2551). ปัญหาหนี้สินเกษตรกรในชนบทไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วิศกรณ์ ศิริวรรณ. (2557). การวัดระดับทักษะทางการเงินกับการมีส่วนร่วมในตลาดทุน. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สถาบันคีนันแห่งเอเชีย. (2558). คนไทยก้าวไกลใส่ใจการเงิน. กรุงเทพฯ: สถาบันคีนันแห่งเอเชียและมูลนิธิซีที.

- Ani C. G. P., Kelmara M. V., Daniel A. C. & Reisoli B. F. (2015). Financial literacy in Southern Brazil: Modeling and invariance between genders. *Journal of Behavioral and Experimental Finance* Vol.6 pp.1-12.
- Colleen T. A. (2015). Financial literacy and financial behavior: Assessing knowledge and confidence. *Financial Services Reviews* Vol.24 pp.101-117.
- Hall, Keith. (2008). The Importance of Financial Literacy. Address to the conference on Deepening Financial Capacity in the Pacific Region, Sydney, 25 August 2008.
- Jelena T., Guna C. and Natalja L. (2015). Financial Literacy of Latvian Citizens: Preliminary Survey Results. *Procedia Social and Behavioral Sciences* Vol.213 pp.12-17.
- Katarina Z. & Jana M. (2014). Financial Literacy in the Slovak Republic. *Procedia Social and Behavioral Sciences* Vol.110 pp.1106-1115.
- Kyungho J., Jinsoo H. & Hyung J. P. (2014). Comparison of financial literacy between Korean and U.S. high school students. *International Review of Economics Education* Vol.16 pp.22-38.
- OECD: Organization for Economic Cooperation and Development. (2012). Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for Conducting and Internationally Comparable Survey of Financial Literacy, INFF International Network on Financial Education. <http://www.oecd.org/finance/financial-education/49319977.pdf>
- Sibley, Jonathan. (2010). Financial Capability, Financial Competence and Wellbeing in Rural Fijian Households, United Nations Development Program Pacific Centre, Fiji.
- Sobhesh, K. A., Samir K. B., Joshy J. & Jayanth R. V.(2015). Financial Literacy among Working Young in Urban India. *World Development* Vol.67, pp. 101-109.